

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 115/2024-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Almáši Gabriel, spol. s r. o., Šumavská 3, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-17C/280/2008 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 3Co/195/2010 a pod sp. zn. 9Co/207/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-17C/280/2008 a postupom Krajského súdu v Bratislave v súvislosti s rozhodovaním o opravných prostriedkoch v konaní vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B2-17C/280/2008 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **je** mu **povinný** zaplatiť Mestský súd Bratislava IV a v sume **500 eur**, ktoré **je** mu **povinný** zaplatiť Krajský súd v Bratislave, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Mestský súd Bratislava IV a Krajský súd v Bratislave **sú povinné** spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **556,50 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), a to postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B2-17C/280/2008, ako aj postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 3Co/195/2010 a pod sp. zn. 9Co/207/2018. Sťažovateľ zároveň navrhoval, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie spolu vo výške 20 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobou podanou 4. decembra 2008 na Okresnom súde Bratislava II (právny predchodca mestského súdu) sa sťažovateľ ako žalobca domáhal, aby súd určil, že skončenie pracovného pomeru výpoveďou z dôvodu organizačných zmien z 28. júla 2008 je neplatné, zároveň žiadal priznať náhradu mzdy od 1. novembra 2008 do dňa, keď mu začne žalovaný prideľovať prácu podľa pracovnej zmluvy. Okresný súd medzitýmnym rozsudkom č. k. 17C/280/2008-119 z 10. septembra 2009 určil, že skončenie pracovného pomeru výpoveďou z 28. júla 2008 je neplatné. Na odvolanie žalovaného krajský súd uznesením č. k. 3Co/195/2010-216 z 28. septembra 2012 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd následne rozhodol rozsudkom č. k. 17C/280/2008-253 z 8. júla 2014, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol. Na odvolanie sťažovateľa krajský súd rozsudkom č. k. 9Co/661/2014-396 z 30. apríla 2015 napadnutý rozsudok zmenil a určil, že skončenie pracovného pomeru výpoveďou z 28. júla 2008 zo strany žalovaného je neplatné. V časti o náhradu mzdy rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č. k. 2Cdo/487/2015-449 z 30. augusta 2016 podané dovolanie zamietol. Okresný súd následne rozsudkom č. k. 17C/280/2008-519 z 29. mája 2018 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 20 632,68 eur (výrok I), vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II), zároveň určil, že nemožno od žalovaného ako zamestnávateľa spravodlivo požadovať, aby sťažovateľa ako zamestnanca naďalej zamestnával (výrok III). Súd zároveň priznal sťažovateľovi proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v pomere 100 % (výrok IV) a žalovanému priznal v časti o vzájomnej žalobe proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v pomere 100 % (výrok V). Proti tomuto rozsudku v časti výrokov II, III a V podal odvolanie sťažovateľ. Krajský súd rozsudkom č. k. 9Co/207/2018-572 z 24. januára 2019 rozsudok okresného súdu v napadnutých častiach potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie podaním spísaným 13. mája 2019, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 2Cdo/343/2020 z 28. novembra 2022 tak, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Predmetom konania teda v momente podania ústavnej sťažnosti zostával zvyšok sťažovateľom uplatnenej náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru (nad rámec sumy 20 632,68 eur, pozn.).

3. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa bolo tvrdenie, že došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na rozhodnutie v primeranej lehote, a to postupom mestského súdu (a teda aj jeho právneho predchodcu okresného súdu), ako aj postupom krajského súdu. Sťažovateľ poukázal najmä na to, že celková dĺžka konania (v časti o náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru, pozn.) presiahla v momente podania ústavnej sťažnosti 15 rokov. Sťažovateľ v tomto kontexte zdôraznil, že hoci bolo právoplatne rozhodnuté o tom, že skončenie pracovného pomeru výpoveďou z 28. júla 2008 bolo neplatné (hoci zároveň súd určil, že od žalovaného ako zamestnávateľa nebolo možné spravodlivo požadovať, aby sťažovateľ ako zamestnanca naďalej zamestnával, pozn.), sťažovateľ sa 15 rokov súdi o náhradu mzdy, ktorá mu právom patrí a ktorú nemohol počas tohto obdobia využívať, pretože mu ju žalovaný nevyplátil.

4. V konkrétnych okolnostiach sťažovateľ poukázal na to, že právny predchodca mestského súdu (okresný súd) konal neefektívne, pričom vydal už spolu tri rozsudky. Okrem toho poukázal na to, že okresný súd mu zaslal výzvu z 15. októbra 2020 až po jeden a pol roku od podania dovolania. Vo vzťahu ku krajskému súdu sťažovateľ vyčítal najmä rozhodovanie o odvolaní o medzitýmnom rozsudku, ktoré trvalo približne tri roky, čo dal do kontrastu s odvolacím rozhodnutím z 24. januára 2019, ktoré odvolací súd vydal do niekoľkých mesiacov po vyhlásení rozsudku okresného súdu. Sťažovateľ okrem toho uviedol, že predmetná vec nie je zložitá a on sám sa nedopustil žiadneho konania, ktoré by predmetné súdne konanie zbytočne predlžovalo. K postupu okresného súdu a krajského súdu znova uviedol, že tento bol neefektívny, pretože predmetné konanie nebolo skončené ani po 15 rokoch od jeho začatia.

5. Sťažovateľ si uplatnil finančné zadosťučinenie vo výške 15 000 eur od mestského súdu a vo výške 5 000 eur od krajského súdu. Sťažovateľ pritom argumentoval významom veci a znova zdôraznil, že ide o peniaze, na ktoré mal nárok a ktoré mu dosiaľ neboli zamestnávateľom vyplatené. Okrem toho odkázal aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (konkrétne Krumpel a Krumpelová proti Slovenskej republike z roku 2005)], zohľadniac mieru inflácie, preto považoval ním uplatnenú výšku finančného zadosťučinenia za primeranú.

6. Ústavný súd zisťoval stav konania na krajskom súde aj na mestskom súde a zistil, že krajský súd rozhodol rozsudkom č. k. 9Co/13/2023-691 z 25. januára 2024 tak, že potvrdil II., III. a V. výrok rozsudku z 29. mája 2018, čím sa napadnuté konanie právoplatne ukončilo (výroky I a IV nadobudli právoplatnosť už skôr). Predmetný spis bol 1. februára 2024 zaslaný mestskému súdu na doručovanie rozhodnutia odvolacieho súdu účastníkom konania. Ústavný súd zároveň zistil, že sťažovateľ podal prakticky identickú sťažnosť už 27. decembra 2023, ktorá ale bola odmietnutá pre nespĺnenie zákonom ustanovených náležitostí (sťažovateľ k ústavnej sťažnosti nepriložil žiaden dôkaz o zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd) uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 14/2024-12 z 11. januára 2024. Predmetné uznesenie ústavného bolo sťažovateľovi doručené 23. januára 2024 a sťažovateľ teda 29. januára 2024 podal prakticky identickú ústavnú sťažnosť, ku ktorej pripojil všetkých osem rozhodnutí, ktoré vydali súdy v napadnutom konaní, ako aj svoju žalobu z 24. novembra 2008.

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenia mestského súdu a krajského súdu

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 115/2022-16 z 21. februára 2024 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

8. Hoci sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti označil namietaný postup krajského súdu iba sp. zn. 3Co/195/2010 a sp. zn. 9Co/207/2018, po ustálení skutkového stavu ústavný súd zistil, že v napadnutom konaní rozhodoval krajský súd spolu trikrát, a to nielen pod sp. zn. 3Co/195/2010 a sp. zn. 9Co/207/2018, ale aj pod sp. zn. 9Co/13/2023. Odvolací súd aj pri rozhodovaní v rovnakej veci priraduje veci vždy novú spisovú značku. Napriek tejto nepresnosti sťažovateľa v petite ústavný súd z kontextu samotnej ústavnej sťažnosti vedel identifikovať, že táto smeruje proti postupu krajského súdu v napadnutom konaní vo všeobecnosti, a preto, zdôrazňujúc materiálnu ochranu vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj vo vzťahu ku krajskému súdu v súvislosti s rozhodovaním krajského súdu o opravných prostriedkoch v konaní vedenom na mestskom súde pod sp. zn. B2-17C/280/2008.

9. Ústavný súd následne výzvou z 26. februára 2024 vyzval predsedu krajského súdu a predsedníčku mestského súdu, aby sa vyjadrili k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Predseda krajského súdu vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 6. marca 2024 uviedol, že v druhom a treťom predložení súdneho spisu na rozhodnutie sa krajský súd žiadnych prietáhov nedopustil. Pri druhom predložení (sp. zn. 9Co/207/2020) rozhodol po dvoch mesiacoch od predloženia veci a pri treťom predložení (sp. zn. 9Co/13/2023) rozhodol do dvanástich mesiacov od predloženia veci. Čo sa ale týka prvého predloženia (sp. zn. 3Co/195/2010), uviedol, že sa nedokáže vyjadriť, prečo v tomto prípade prebiehalo odvolacie konanie tri roky, no s poukazom na okolnosť, že prebiehalo viac ako pred desiatimi rokmi, je v súčasnosti komplikované sa k nemu bližšie vyjadriť. Okrem toho predseda súdu dodal, že primárnym účelom ústavnej sťažnosti sťažovateľa nebolo riešiť prietahy na krajskom súde v roku 2010. V každom prípade uviedol, že po rozhodnutí krajského súdu z 25. januára 2024 stav právnej neistoty sťažovateľa už nepretrváva.

10. Podpredseda mestského súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 4. apríla 2024 súhlasil s opisom skutkového stavu sťažovateľom, ale zdôraznil, že jeho ústavná sťažnosť bola podaná až 29. januára 2024, pričom konečné rozhodnutie krajského súdu bolo vydané už 25. januára 2024. Z uvedeného vyvodil, že v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľ už poznal výsledok konania, predmetný rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 27. februára 2024, napadnuté konanie je teda právoplatne ukončené a stav právnej neistoty sťažovateľa už netrvá. K vyjadreniu podpredsedu okresného súdu bolo pripojené aj vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá ale uviedla iba to, že predmetný spis jej bol pridelený až 28. októbra 2023, keď sa nachádzal na krajskom súde. Dňa 6. februára 2024 bol tento spis s rozhodnutím odvolacieho súdu doručený mestskému súdu a po doručení konečného rozhodnutia odvolacieho súdu nadobudlo toto rozhodnutie právoplatnosť 27. februára 2024. K potenciálnym prietahom v konaní sa teda nevedela vyjadriť.

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B2-17C/280/2008 a postupom krajského súdu v súvislosti s rozhodovaním o opravných prostriedkoch v konaní vedenom na mestskom súde pod sp. zn. B2-17C/280/2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba čakajúca na rozhodnutie všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (napr. § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1), ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti už vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú

- právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,
- správanie účastníka súdneho konania a
- postup samotného súdu.

Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci v posudzovanom konaní a jej význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

Právna a faktická zložitosť veci:

16. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, platí, že spory o neplatnosť skončenia pracovného pomeru, ktorých súčasťou je uplatnený nárok na náhradu mzdy, môžu byť komplikovanejšie, ale táto okolnosť v žiadnom prípade neospravedľňuje extrémne dlhé trvanie napadnutého konania (2008 – 2024). Navyše význam týchto sporov je pre zamestnancov, ktorí v súdnom konaní spochybňujú skončenie svojho pracovného pomeru, veľmi vysoký, pretože sa týka ich živobytia (v mnohých prípadoch ich jediného disponibilného príjmu), a preto je dôležité, aby bol čo najskôr uzavretý. Extrémne dlhé trvanie týchto sporov v tomto kontexte možno považovať za odopretie spravodlivosti. V predmetnom prípade bolo síce v priebehu konania právoplatne rozhodnuté o tom, že skončenie pracovného pomeru sťažovateľa bolo neplatné a celá dĺžka konania v trvaní neveriteľných 16 rokov sa teda týkala len časti sporu týkajúcej sa nevyplatenej mzdy, ktorú si sťažovateľ nárokoval. Ale s ohľadom na rozhodnutie, že v predmetnom prípade od zamestnávateľa nebolo možné spravodlivo požadovať, aby sťažovateľ ako zamestnanca naďalej zamestnával, jediným rozhodujúcim aspektom prípadu s hmatateľným následkom pre sťažovateľa bolo práve rozhodovanie o jeho nároku na náhradu mzdy (sťažovateľ v priebehu konania dosiahol dôchodkový vek). S ohľadom na význam veci pre sťažovateľa je preto dĺžka napadnutého konania neakceptovateľná, a to bez ohľadu na potenciálnu zložitosť predmetnej veci. Ústavný súd ešte dodáva, že vo svojich vyjadreniach ani mestský súd a ani krajský súd neargumentovali, že by v predmetnom prípade išlo o mimoriadne zložitú vec.

Správanie účastníkov konania:

17. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd neidentifikoval taký postup na strane sťažovateľa (a konajúce súdy na žiadny taký moment ani nepoukázali, pozn.), ktorý by v napadnutom konaní mohol (pomohol) zapríčiniť extrémnu dĺžku napadnutého konania.

Postup mestského súdu a krajského súdu v napadnutom konaní:

18. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom, bol postup samotného mestského súdu (a jeho právneho predchodcu, pozn.) a krajského súdu v napadnutom konaní. Vzhľadom na extrémnu dĺžku namietaného konania (16 rokov) nepovažoval už ústavný súd za potrebné podrobne skúmať chronológiu úkonov konajúcich súdov, pretože aj skutkovo či právne náročnejší pracovnoprávny spor nesmie trvať takú dlhú dobu. Určitým spôsobom dal v tomto za pravdu ústavnému súdu aj predseda krajského súdu, keď vo svojom vyjadrení uviedol, že sa nevie vyjadriť k prvému obdobiu, keď krajský súd rozhodoval v napadnutom konaní, pretože to vlastne bolo príliš dávno.

19. Ústavný súd zároveň uznáva, že táto ústavná sťažnosť sťažovateľa už bola podaná v momente, keď krajský súd vydal konečné rozhodnutie. Nestotožňuje sa ale s domnienkou, že o tom rozhodnutí musel sťažovateľ vedieť pred podaním tejto svojej ústavnej sťažnosti (29. januára 2024), pretože krajský súd vydal toto rozhodnutie na verejnom vyhlásení rozsudku (25. januára 2024), ktorého (podľa zápisnice v súdnom spise, pozn.) sa nezúčastnil žiadny z účastníkov. Predmetné rozhodnutie bolo účastníkom doručované až po tom, čo krajský súd vrátil súdny spis mestskému súdu, a nadobudlo právoplatnosť až 27. februára 2024. Ide síce o hraničnú situáciu, ale ústavný súd

dospel k záveru, že by bolo neudržateľné, ak by aj v prípade extrémnych prieťahov pomerne formálne odmietal ústavnú sťažnosť sťažovateľa s poukazom na štvordňový rozdiel (z čoho dva dni pripadli na víkend) medzi vydaním konečného rozhodnutia (o ktorom v tom čase sťažovateľ nemusel vedieť) a podaním ústavnej sťažnosti.

20. V napadnutom konaní teda došlo k neefektívnemu postupu mestského súdu (a jeho právneho predchodcu), ako aj krajského súdu, čo ústavný súd vyhodnotil ako porušenie sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd v tomto prípade vyslovil porušenie zo strany prvostupňového súdu aj zo strany odvolacieho súdu, pretože s ohľadom na celkový priebeh napadnutého konania bol postup týchto súdov vzájomne previazaný. Prvostupňový súd vydal tri rozsudky, odvolací súd vo veci tiež trikrát rozhodoval, pričom jeho druhé rozhodnutie (hoci vydané už po dvoch mesiacoch) bolo zrušené dovolacím súdom. V konečnom dôsledku teda z pohľadu ústavného súdu rozhodujúceho o ústavnej sťažnosti bolo potrebné zodpovednosť za prieťahy v 16-ročnom napadnutom konaní pripočítať obom súdom.

21. Ústavný súd v okolnostiach prípadu vzhľadom na extrémnu dĺžku konania zvolil prístup prieskumu a posúdenia celkovej dĺžky trvania prieťahov na oboch inštanciách súdov z dôvodu, že aj ESLP posudzuje konanie ako jeden celok a prístup, pri ktorom sa neposudzuje konanie ako jeden celok, resp. sa neposudzuje celková dĺžka konania, považuje ESLP za príliš formalistický, ktorý nie je v súlade so zárukami čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozsudok z 13. 10. 2009 vo veci Kiš proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 3673/05; rozsudok z 26. 6. 2009 vo veci Gajdoš proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 19304/04, rozsudok z 8. 10. 2013 vo veci Frigo proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 16111/11, rozsudok ESLP z 31. 8. 2018 vo veci Balogh proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 35142/15, porov. tiež III. ÚS 694/2016, č. 22/2017, ZNaU, I. ÚS 123/2015, III. ÚS 603/2021, III. ÚS 40/2023 a i.).

22. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B2-17C/280/2008 a tiež postupom krajského súdu v súvislosti s rozhodovaním o opravných prostriedkoch v konaní vedenom na mestskom súde pod sp. zn. B2-17C/280/2008 porušené (bod 1 výroku tohto nálezu).

23. Nad rámec veci ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou (napr. IV. Ú 517/2021) považuje za potrebné dodať, že pri hodnotení toho, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ESLP posudzuje dĺžku konania ako celok bez ohľadu na jednotlivé fázy konania (pozri napr. o. i. rozsudky ESLP vo veciach Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016). Treba však podotknúť, že ESLP vo svojom rozhodovaní koná proti Slovenskej republike ako porušovateľovi práv a z toho dôvodu posudzovaná dĺžka konania ako celok je relevantná. Pri posudzovaní veci ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy ústavný súd koná proti konkrétnemu porušovateľovi práv sťažovateľa v čase podania ústavnej sťažnosti. Ak sťažovateľom označený porušovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti vo veci sťažovateľa už rozhodol, nemohol byť v čase podania sťažnosti porušovateľom práv sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov za predpokladu, že sa mu vec súdom vyššej inštancie nevrátila na ďalšie konanie. Sťažovateľ mal dostatočný časový priestor napadnúť ústavnou

sťažnosťou porušenie svojich práv v čase, keď porušovateľ mal dispozíciu s vecou, a nie až *ex post*, keď už dĺžku konania (vzhľadom na skončenie veci u neho) nemohol porušovateľ nijako ovplyvniť (napr. vec bola zaslaná odvolaciemu súdu na konanie o odvolaní). Ústavný súd rešpektuje judikatúru ESLP, musí však poznamenať, že v uvedenom náhl'ade na subjekt porušovateľa práv sťažovateľa je medzi subjektom, ktorý je porušovateľom v konaní pred ESLP, a porušovateľom v konaní pred ústavným súdom zásadný rozdiel. Ústavný súd totiž v tomto type konania nekoná proti Slovenskej republike, ale proti konkrétnemu porušovateľovi práv (v tomto prípade krajskému súdu). Ak účelom ústavnej sťažnosti je zjednanie nápravy smerujúcej k ukončeniu (prieťahovej) veci v primeranej lehote, a tým k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, nemožno na výsledok nahliadať len cez prizmu primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré by nemalo byť ponímané ako výsledok a cieľ tohto konania, ale ako dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04). Ústavný súd však pri konkrétnych okolnostiach úplne nevyklučuje aj spočítavanie dĺžky konania u rôznych porušovateľov (napr. IV. ÚS 81/2019, I. ÚS 103/2019, I. ÚS 282/2019), ako to je aj v tomto konkrétnom prípade.

24. Vzhľadom na to, že napadnuté konanie bolo v momente vydania tohto nálezu už právoplatne ukončené, ústavný súd nevyhovел ústavnej sťažnosti v tej časti, v ktorej sťažovateľ žiadal, aby prikázal krajskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov (bod 4 výroku tohto nálezu), pretože takýto príkaz uložený krajskému súdu v aktuálnej procesnej situácii nemá žiadne opodstatnenie.

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

27. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Zároveň sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocit'ovanej z dôvodu porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou.

28. Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie spolu v sume 20 000 eur, z čoho sumu 15 000 eur žiadal od mestského súdu a sumu 5 000 eur od krajského súdu. Ústavný súd považoval sťažovateľom uplatnenú sumu za zjavne neprimeranú a priznal mu pomerne symbolické finančné zadosťučinenie iba vo výške spolu 1 500 eur, pričom sumu 1 000 eur má zaplatiť mestský súd a sumu 500 eur má zaplatiť krajský súd (bod 2 výroku tohto nálezu). Pri určení výšky tohto zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013,

I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020), pričom prihliadol aj na okolnosť, že napadnuté konanie bolo po vydaní druhého rozsudku odvolacieho súdu (v tom čase právoplatného) obnovené dovolacím súdom, ale aj na hraničné časové okolnosti podania ústavnej sťažnosti sťažovateľom a napokon aj na to, že od posledného rozsudku prvostupňového súdu (29. mája 2018) bola predmetom konania vlastne iba časť sťažovateľom uplatnenej náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru, t. j. nad rámec už priznanej sumy 20 632,68 eur, a v tejto časti bol sťažovateľ napokon neúspešný. Ústavný súd zoberal do úvahy aj satisfakčný charakter samotného vyslovenia porušenia sťažovateľom označených práv a priznania náhrady trov konania. V prevyšujúcej časti ústavnej sťažnosti týkajúcej sa finančného zadosťučinenia teda ústavný súd nevyhovел (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

29. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 556,50 eur (bod 3 výroku tohto nálezu), t. j. v miere, v akej si ich sťažovateľ uplatnil vo svojej ústavnej sťažnosti.

30. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby podľa § 11 ods. 1 písm. a) a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, podanie samotnej ústavnej sťažnosti).

31. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú mestský súd spoločne a nerozdielne s krajským súdom povinné uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

32. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu